

ЖАРГАЛАНТА НЮТАГТА ШЭНЭ ШҮЛЭГШЭН МҮНДЭЛБЭ ...

Сэлэнгын аймагтай Жаргаланта нютагта түрэхэн Бато Ринчинович Аюшеев «Ая-гангын хоншуухан хангал» - гэхэн номтойгоо бидэниие танилсуулаа һэн.

1996 оной мартын 30-най «Буряад үнэн» һониндо Бато Аюшеевай «Хүнэй наһан» гэхэн шүлэг толилогдожо, Буряадай арадай поэт Цырендулма

Дондогой автор тухайнь иигэжэ бэшэһэн юм: - «һургуулида һуража ябахандаа, түрүүшынгээ мүрнүүдые бэшэһэн Бато Аюшеев, уран үгэ олзолжо, шүлэгүүдые зохёожо ябаа юм байна. Залуу авторай шүлэгүүдые сониндоо толилхо зуураа, уран үгын далай соогуур тамаран, саашадаа амжалта туйлахыень хүсэнэб».

Бато Ринчинович мүнөө сагай шэнжэдэ хоёр тэгшэ хэлэн дээрээ шүлэгүүдые бэшэдэг юм. һургуулиин наһанһаа, бүри залууһаан абажа бэшэдэг байһан гээшэ...

Тиибэшье шүлэгүүдэйнгээ согсолбори ном болгоохо гэжэ яараагүй. Мүнөө Батын ажабайдалай урасхалда сугтаа һураһан нүхэдынь урагшатайгаар хабаадажа, илангаяа Любовь Бальжинимаевна

Найданова түрүүшынгээ ном хэблэхэдэнь, ехэтэ туһалһан, дэмжэһэн юм».

Нютагай шорой алтан гэдэг. Тиимэһээ, Жаргалантаархид, нютагайнгаа хүбүүнэй шэнэ номой баярта зүрхэ сэдхэлээ доһолгон, баярлажа номыень угтан абаа һэн.

«Батын шүлэгүүдые уншаад байхадаа, жаргалантымни ая-гангаар хангалтаһан тала дайда, ягаарма тэрэлжэ, тэрэнгийн

Гурьнь альбомсоо абгасан гэрэл зурагууд

һөөгүүд, булжамуур шубуухайн шэнгэхэн аялга дуун шэхэндэмни элихэн дуулдажа, нюдэндэмни харагдахал гэнэ.

Хүн бүхэн энэ алтан дэлхэй дээрэ миин түрөөгүй, өөрын хуби заяатай, энээхэн ажабайдалдаа тон хэрэгтэй үйлэ бүтээжэ ябана. Хүндэтэ эжыдээ Лхамасу Ринчиновнада зорюулжа, түрүүшынгээ номые бүтээһэн юм байна.

Ажабайдал гээшэ – агуу ехэ юртэмсэ. Энэ дэлхэйн эзэд - хүнүүд. Хүн бүхэн өөрынгөө амидын жаргалые гамнажа, альган дээрээ бөөмэйлэн ябана. БАМ-ай барилгашадта зорюулһан, нангин байгаалия найжалан байя, түрүүшын дуранай дэльбэхэн - сэсэгүүд

тухай, хайн үйлэ хэрэг бүтээжэ ябая гэхэн удхатай шүлэгүүд бии. Илангаяа сугтаа һураһан, бага наһандаа наадаһан нүхэдтөө зорюулжа бэшэһэн шүлэгүүд хүнэй сээжэ зүрхые хайлуулан уяруулна», - гэжэ хэлэ бэшэжэй эрдэмэй доктор Е.Е.Балданмаксарова нютагайнгаа хүбүүнэй шүлэгүүд тухай хэлээ һэн.

Философско гүн удхатай «Үбгэн», «һүниин бодолнууд», «Галхан» г.м. шүлэгүүд хүнэй һанаа бодолые дайрана. Өөр тухайгаа Бата нэгэ бага шүүмжэлэд гээд, энеэбхилэл дүүрэн һанаа сэдхэлтэйгээр бодолгото болон, «Би хадаа тиимэшье ехэ уран шүлэгшэ, зохёолшоншье бэшэб даа,

харин лэ юрын хүдөөгэй хүнби» гэжэ бэшэһэн.

Жаргалантын хохиртой зөөлэхэн газар дээрэ хүлөө дүрөөдэжэ, хүн болоһон уран шүлэгшэ хүбүүд Дамба Дашинимаев, Барас Халзанов гэхэд Буряад ороноо хаа хаанагүй мүнхэрэн суурхуулһаар...

Тэдэнэй дунда хэдэн жэлнүүдэй үнгэрһэн хойно шэнэ шүлэгшэн мүндэлбэ...

Бато Ринчинович хадаа бүхы наһаараа Жаргалантадаа нютагжаһан хүн. Ажалша, малша солотой, түрэл нютагайнгаа хүрьһэтэ газарые эсхэн, ямаршье ажалда хамсыгаа шуун ороһон хүн гээшэл даа. Бато Ринчиновичай өөрын хэлээшээр, «юрын лэ хүдөөгэй хүнби». Иимэл хүнүүдые дээшэнь үргэжэ, ажабайдалайнь нарата харгые дулаахан элшээр сасаруулжа байгаа һаамнай, буянтайл хэрэг гэжэ һананаб.

Бато Ринчиновичнай энээхэн ном дээрээ тогтонгүй, шэнэ шэнэ шүлэгүүдэйнгээ зузаахан номуудые хэблэлдэ бэлдэжэ байха аабза гэжэ найдан, үрээлэй найхание үрээ даа:

Агта моридой жэгдэ түбэрөөн доро,

Табгайгаараа собхорон инсагаалхада,

Тоонто нютагайнгаа тала дайда

Арюун шүлэгүүдээрээ сүршэн байгыт даа!

Авто-гуурһанһаатнай

Алтан дуһалжа байг лэ!

Мүшэтэ гуурһанһаатнай

Мүнгэн дуһалжа байг лэ!

НИНА ЛЕНХОБОЕВА-АРТУГАЕВА,
поэт, Буряадай уран зохёолшодой холбооной гэшүүн

Гурьнь альбомсоо абгасан гэрэл зурагууд